

УДК 378.147:81'243:796/799
DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/86-4-17>

Марина МОСКАЛЕНКО,

orcid.org/0000-0002-6135-5652

*старший викладач кафедри загального мовознавства та іноземних мов
Національного університету «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»
(Полтава, Україна) moskalenkomaryna@gmail.com*

Руслана СКАЧКО,

orcid.org/0009-0008-1334-7675

*студентка I курсу факультету філології, психології та педагогіки
Національного університету «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»
(Полтава, Україна), Ckakhkoruslana@gmail.com*

ІНТЕГРАЦІЯ ТЕЛЕСЕРІАЛІВ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ ДЛЯ СТУДЕНТІВ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ СПЕЦІАЛЬНОСТІ 17 ТЕРАПІЯ ТА РЕАБІЛІТАЦІЯ

У статті детально проаналізовано потенціал використання телесеріалів як потужного інструменту професійно орієнтованого навчання англійської мови для студентів спеціальності 17 «Терапія та реабілітація». Актуальність дослідження зумовлена нагальною потребою у формуванні високого рівня фахової іншомовної комунікативної компетентності у майбутніх спеціалістів-реабілітологів. Це особливо важливо в умовах глобалізації, інтенсивного міжкультурного обміну та розширення доступу до міжнародних джерел знань у медичній галузі.

Підкреслюється, що автентичні відеоматеріали, зокрема популярні медичні телесеріали, є унікальним засобом для комплексного розвитку мовленнєвих навичок. Вони не лише сприяють ефективному розвитку рецептивних умінь (аудіювання) та активному засвоєнню спеціалізованої медичної термінології, а й допомагають формувати навички спілкування в типових професійних ситуаціях. Додатково, використання такого сучасного та цікавого контенту значно підвищує мотивацію здобувачів вищої освіти до вивчення англійської мови.

У роботі обґрунтовано ключові педагогічні умови успішного впровадження телесеріалів у навчальний процес. До них належать: дидактична доцільність ретельного добору відеоматеріалів, що відповідають професійним потребам; застосування поетапної роботи з ними, яка включає допередгляд, підчаспередгляд та післяпередгляд завдання; а також ефективна інтеграція з іншими видами мовленнєвої діяльності.

Зазначено, що такі серіали, як The Good Doctor, House M.D., ER, Grey's Anatomy та інші, мають значний освітній потенціал як цінний навчальний ресурс для медичних закладів вищої освіти. У статті представлено розроблену модель використання телесеріалів на медичну тематику у системі ESP (English for Specific Purposes), що забезпечує необхідну міждисциплінарну інтеграцію знань та вмінь. Ця модель сприяє цілеспрямованому формуванню професійно значущих мовленнєвих умінь, критично важливих для майбутніх фахівців.

Зроблено висновок про нагальну необхідність подальшого емпіричного вивчення ефективності запропонованого підходу на практиці. Це передбачає розробку та апробацію відповідних навчально-методичних комплексів, що враховуватимуть специфіку медичної освіти, зокрема особливості навчання студентів за спеціальністю 17 «Терапія та реабілітація».

***Ключові слова:** професійно орієнтоване навчання, англійська мова, телесеріали, медична освіта, терапія, реабілітація, ESP, EMP.*

Maryna MOSKALENKO,

orcid.org/0000-0002-6135-5652

*Senior Lecturer at the Department of General Linguistics and Foreign Languages
National University «Yuri Kondratyuk Poltava Polytechnic»
(Poltava, Ukraine) moskalenkomaryna@gmail.com*

Ruslana SKACHKO,

orcid.org/0009-0008-1334-7675

*First-year student at the Faculty of Philology, Psychology and Pedagogy
National University «Yuri Kondratyuk Poltava Polytechnic»
(Poltava, Ukraine) Ckakhkoruslana@gmail.com*

INTEGRATION OF TELEVISION SERIES IN THE PROCESS OF LEARNING ENGLISH FOR PROFESSIONAL PURPOSES FOR STUDENTS OF HIGHER EDUCATIONAL INSTITUTIONS OF SPECIALTY 17 THERAPY AND REHABILITATION

The article analyzes in detail the potential of using TV series as a powerful tool for professionally oriented English language learning for students of specialty 17 "Therapy and Rehabilitation". The relevance of the study is due to the urgent need to form a high level of professional foreign language communicative competence in future rehabilitation

specialists. This is especially important in the context of globalization, intensive intercultural exchange and expanding access to international sources of knowledge in the medical field.

It has been emphasized that authentic video materials, in particular popular medical TV series, are a unique means for the comprehensive development of speech skills. They not only contribute to the effective development of receptive skills (listening) and the active acquisition of specialized medical terminology, but also help to form communication skills in typical professional situations. In addition, the use of such modern and interesting content significantly increases the motivation of higher education students to study English.

The paper substantiates the key pedagogical conditions for the successful implementation of television series in the educational process. These include: the didactic expediency of careful selection of video materials that meet professional needs; the use of phased work with them, which includes pre-viewing, during-viewing and post-viewing tasks; as well as effective integration with other types of speech activity.

It has been noted that such series as The Good Doctor, House M.D., ER, Grey's Anatomy and others have significant educational potential as a valuable educational resource for medical institutions of higher education. The article presents a developed model for using television series on medical topics in the ESP (English for Specific Purposes) system, which provides the necessary interdisciplinary integration of knowledge and skills. This model contributes to the targeted formation of professionally significant speech skills, which are critically important for future specialists.

The conclusion has been made about the urgent need for further empirical study of the effectiveness of the proposed approach in practice. This involves the development and testing of appropriate educational and methodological complexes that consider the specifics of medical education, in particular the peculiarities of students' studying in specialty 17 "Therapy and Rehabilitation".

Key words: vocational educational training, English language, television series, medical education, therapy, rehabilitation, ESP, EMP.

Постановка проблеми. У сучасних умовах глобалізації, інтенсифікації міжнародного професійного спілкування та розширення доступу до інформаційних ресурсів, володіння англійською мовою є необхідною складовою професійної підготовки майбутніх фахівців сфери охорони здоров'я, зокрема за спеціальністю 17 «Терапія та реабілітація». Особливо актуальним постає питання розвитку іншомовної комунікативної компетентності, зосередженої не лише на загальнономовній підготовці, а й на формуванні професійно орієнтованих мовленнєвих умінь.

Необхідно зазначити, що традиційні підходи до навчання ESP та, зокрема, EMP часто не відповідають очікуванням студентів і не забезпечують належного рівня мотивації. Дидактичний матеріал нерідко має штучний, надмірно академічний характер. Цей фактор, а також перевантаження програми граматичним матеріалом ускладнює практичне застосування матеріалу в майбутній професійній діяльності реабілітологів, ерготерапевтів та фізіотерапевтів.

Отже, інтеграція автентичного аудіовізуального контенту, зокрема телесеріалів, у навчальний процес набуває дедалі більшого значення. Телесеріали як навчальний ресурс поєднують функції засобу розвитку рецептивних і продуктивних мовленнєвих умінь, джерела актуального словника та граматичних структур, моделі комунікативної поведінки в професійно значущих ситуаціях. Зокрема, телесеріали медичної тематики дають змогу студентам спеціальності «Терапія та реабілітація» не лише покращувати мовні навички, а й знайомитися з міжкультурними аспектами професійного спілкування, тер-

мінологією та етичними дилемами, які притаманні медичній практиці.

Попри очевидний потенціал такого підходу, питання методичної доцільності, ефективності та педагогічних умов впровадження телесеріалів у навчання ESP та, зокрема, EMP, студентів спеціальності 17 «Терапія та реабілітація» залишається недостатньо дослідженим. Особливо бракує практично орієнтованих рішень щодо добору серіалів, розробки навчальних завдань та інтеграції аудіовізуального контенту в зміст навчальних курсів відповідно до професійної специфіки підготовки фахівців з терапії та реабілітації.

Таким чином, постає проблема обґрунтування й розробки педагогічно доцільної моделі інтеграції телесеріалів у процес вивчення ESP, яка б сприяла формуванню мовленнєвої та професійної компетентності майбутніх фахівців у галузі терапії та реабілітації.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема використання автентичних матеріалів, зокрема аудіовізуального контенту, у процесі навчання іноземних мов широко розглядається в сучасній методичній науці. У працях вітчизняних і зарубіжних науковців (О. Біда, І. Зимня, С. Ніколаєва, Ж. Нармер) наголошується на важливості наближення навчального процесу до реальних умов міжкультурної комунікації, що підвищує мотивацію студентів та сприяє формуванню іншомовної комунікативної компетентності. На думку Л. В. Глоби, навчальні стратегії відіграють важливу роль у процесі вивчення іноземної мови (Глоба, 2007: 99). Особливу увагу дослідники приділяють ролі автентичних відеоматеріалів як засобу розвитку рецептивних умінь — аудіювання та читання,

а також як основи для формування продуктивних навичок мовлення та письма (Pourhosein Gilakjani, Sabouri, 2016: 123-133). Зазначається, що перегляд відео дозволяє створити контекст для активного сприймання мови, відтворює природний ритм, інтонацію та невербальні елементи комунікації.

У дослідженнях останніх років (зокрема, робіт О.В. Мудрик О.Л.) розглядається потенціал телесеріалів у навчанні ESP. На думку автора, «використання відеоматеріалів на заняттях з іноземної мови залишається провідним засобом зацікавлення студентів та сприяє активізації знань за вивченим матеріалом, залучає психологічні процеси запам'ятовування інформації і тим самим сприяє формуванню соціокультурної компетенції» (Мудрик, 2022: 90). Встановлено, що телесеріали завдяки своїй серійності, сюжетній послідовності та стилістичній різноманітності створюють сприятливі умови для довготривалого занурення студентів у мовне середовище.

У контексті навчання англійської мови за професійним спрямуванням актуальними є праці, присвячені методичним засадам ESP, зокрема ESM, включаючи класичні праці таких авторів, як Т. Hutchinson, А. Waters, М. Dudley-Evans. Автори обґрунтовують необхідність адаптації змісту навчання до професійних потреб студентів, що передбачає не лише вивчення термінології, а й опрацювання комунікативних ситуацій, типовими для медичного середовища (Hutchinson, 1987: 124).

Окремі наукові розвідки (наприклад, роботи українського дослідника І. В. Шимківа) стверджують, що «процес мислення - це комбінація внутрішніх образів (візуальна репрезентативна система); звуків (аудіальна репрезентативна система); відчуттів (кінестетична репрезентативна система)» (Шимків, 2015: 87). Отже, використання відеоматеріалів, зокрема телесеріалів, у процес вивчення ESP у значній мірі підвищує результативність формування аудитивної компетенції у студентів медичних спеціальностей. Проте системні дослідження, присвячені інтеграції телесеріалів у навчальний процес саме студентів спеціальності «Терапія та реабілітація», майже відсутні.

Таким чином, попри наявність значної кількості праць, присвячених ролі відеоконтенту в навчанні іноземної мови, недостатньо досліджено методичні засади, критерії добору, дидактичні можливості й шляхи педагогічного впровадження телесеріалів у професійно орієнтоване навчання ESP для майбутніх терапевтів і реабілітологів. Це зумовлює необхідність подальших досліджень у цьому напрямі.

Мета статті. Метою дослідження є обґрунтування доцільності та визначення педагогічних умов інтеграції телесеріалів у процес вивчення ESP студентами спеціальності 17 «Терапія та реабілітація», а також розробка методичних рекомендацій щодо ефективного використання аудіовізуального контенту для формування фахової іншомовної комунікативної компетентності.

Об'єктом дослідження є процес навчання ESP у закладах вищої освіти.

Предметом дослідження є методичні засади та педагогічні умови інтеграції телесеріалів у навчання ESP студентів спеціальності 17 «Терапія та реабілітація».

Завданнями дослідження є:

1. аналіз науково-методичних джерел щодо використання автентичних відеоматеріалів у навчанні іноземних мов;
2. визначення дидактичного потенціалу телесеріалів у формуванні професійно орієнтованої іншомовної комунікативної компетентності;
3. встановлення критеріїв добору телесеріалів медичної тематики для навчання студентів спеціальності «Терапія та реабілітація»;
4. обґрунтування педагогічних умов ефективною інтеграції телесеріалів у процес навчання ESP, та, зокрема, EMP;
5. розроблення методичних рекомендацій щодо впровадження телесеріалів у навчальну практику студентів спеціальності 17 «Терапія та реабілітація».

Гіпотеза дослідження є наступною: інтеграція телесеріалів у процес вивчення англійської мови студентами спеціальності «Терапія та реабілітація» буде ефективною за умови, якщо цілеспрямований відбір серіалів буде здійснено відповідно до професійного контексту; впровадження серіалів буде педагогічно обґрунтовано у структуру навчального курсу; буде використано системи завдань, спрямованих на розвиток фахової іншомовної комунікативної компетентності.

Виклад основного матеріалу. Сучасна методика викладання ESP, зокрема, EMP, передбачає максимальне наближення навчального контенту до потреб конкретної професії. У випадку зі спеціальністю 17 «Терапія та реабілітація» це означає формування не лише лексико-граматичних знань, а й умінь професійного спілкування в автентичному медичному контексті.

Одним із ефективних способів досягнення цієї мети є використання телесеріалів медичної тематики як навчального ресурсу. Такий підхід дозволяє здобувачам вищої освіти розвивати навички аудіювання в умовах природного мовлення; опрацювати спеціалізовану термінологію у контексті;

спостерігати за моделями професійної комунікації в ситуаціях, типових для терапевтичної та реабілітаційної практики; вивчати соціокультурні аспекти медичного обслуговування у різних країнах.

Телесеріали як дидактичний ресурс мають низку переваг, а саме:

1. автентичність мовного матеріалу: на відміну від адаптованих підручників, серіали демонструють живу мову з притаманними їй інтонаційними та риторичними особливостями.

2. мотиваційний ефект: серіали, як правило, викликають інтерес у студентів, підвищують залученість і позитивно впливають на емоційний фон навчання.

3. контекстне засвоєння: медична лексика, граматики та фразеологізми засвоюються в контексті комунікативних ситуацій, що полегшує запам'ятовування та активне використання.

4. можливість повторного перегляду: студенти можуть повертатися до певних епізодів, опрацювати складні моменти, використовувати субтитри на різних етапах навчання.

Згідно з аналізом сучасної методичної літератури та практичного досвіду викладання, найбільш придатними для навчання студентів медичних спеціальностей є такі серіали, як *Grey's Anatomy*, *House M.D.*, *The Good Doctor*, *New Amsterdam*, *Nurse Jackie*, *ER* та *Call the Midwife*. Усі вони демонструють широкий спектр клінічних ситуацій, термінологію, етичні дилеми, а також моделі міжособистісного та міжпрофесійного спілкування.

На наш погляд, під час роботи з телесеріалом у навчальному процесі можна включити наступні етапи: допереглядний етап: ознайомлення з контекстом серії; активізація попередніх знань; прогнозування змісту; переглядовий етап: перегляд епізоду з певним завданням; післяпереглядний етап: обговорення ключових сцен, реплік, термінів; виконання письмових або усних завдань; рефлексія щодо мовленнєвих стратегій або професійних етичних аспектів.

Педагогічні умови ефективного використання

телесеріалів включають: методично обґрунтований добір серіалів відповідно до змісту навчальної дисципліни; поетапну роботу з відеоматеріалом у системі: «сприймання – аналіз – продукування»; використання інтерактивних методів; супровід з боку викладача, який модерує процес, надає лінгвістичні та культурологічні коментарі (Конопляста, 2010: 76).

Відтак, можна впевнено стверджувати, що інтеграція телесеріалів у навчання ESP, зокрема, ЕМР майбутніх фахівців у сфері терапії та реабілітації створює умови для формування цілісної фахової іншомовної компетентності, мотивує до навчання й наближає студентів до реалій професійного спілкування в міжнародному медичному середовищі.

Висновки. У ході дослідження було з'ясовано, що телесеріали медичної тематики є потужним дидактичним інструментом у викладанні ESP та, зокрема, ЕМР студентам спеціальності 17 «Терапія та реабілітація». Їх використання у професійно орієнтованому навчанні дозволяє: активізувати процеси мовної рецепції; сприяти запам'ятовуванню спеціалізованої термінології в контексті; моделювати автентичні ситуації професійного спілкування; підвищувати мотивацію до вивчення англійської мови.

Інтеграція телесеріалів вимагає ретельного методичного супроводу: добору релевантного матеріалу, поетапної роботи з відеоконтентом, забезпечення післяпереглядової активності студентів, спрямованої на розвиток мовленнєвих умінь. Обґрунтовано, що такий підхід сприяє формуванню не лише мовної, а й соціокультурної та етичної компетентностей, що є важливими складовими фахової іншомовної підготовки майбутніх терапевтів і реабілітологів.

Подальші дослідження можуть бути присвячені емпіричній перевірці ефективності авторських методик, побудованих на основі телесеріалів, а також створенню мультимедійних освітніх ресурсів з використанням відеофрагментів у системі ESP, в тому числі, для спеціальності 17 «Терапія та реабілітація».

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Глоба Л. В. Роль навчальних стратегій у процесі вивчення іноземної мови . *Англійська мова та література*. 2009. № 28. С. 2–3.
2. Глоба Л. В. Сучасні методи роботи з учнями на уроках іноземної мови в контексті європейських стандартів: проблеми переходу. *Вчені записки Харківського гуманітарного університету «Народна українська академія»*. Харків, 2007. Т. 13, кн. 1 : Актуальні проблеми освіти. С. 96–105.
3. Конопляста С. Ю., Сак Т. В. Логопсихологія : навч. посіб. / за ред. М. К. Шеремет. Київ : Знання, 2010. 293 с.
4. Кравець О. О. Occupational Safety and Health: навчальний посібник з англійської мови для здобувачів ступеня вищої освіти заочної форми навчання зі спеціальності 263 «Цивільна безпека». Мелітополь: ФОП Однорог Т. В., 2020. 107 с.

5. Мудрик О. В. Особливості використання інформаційних відеотехнологій під час вивчення іноземної мови. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2022. № 80, Т. 2. С. 87–91.
6. Туровська І. О. Формування професійно-мовленнєвої компетентності студентів медичних коледжів у процесі вивчення гуманітарних дисциплін : дис. ... д-ра філософії : 01 Освіта / Тернопільський нац. пед. ун-т ім. В. Гнатюка. Тернопіль, 2024. 372 с.
7. Шимків І. В. Аудіювання як вид іншомовної мовленнєвої діяльності. *Наукові записки*. Серія: Педагогіка. 2015. № 2. С. 85–90.
8. Hutchinson T., Waters A. *English for Specific Purposes: A learning-centred approach*. Cambridge: Cambridge University Press, 1987. 183 p.
9. Pourhosein Gilakjani A., & Sabouri N. B. Learners' Listening Comprehension Difficulties in English Language Learning: A Literature Review. *English Language Teaching*. 2016. Vol. 9, № 6. P. 123–133. DOI: 10.5539/elt.v9n6p123.

REFERENCES

1. Hloba L. (2009) Rol navchalnykh stratehii u protsesi vyvchennia inozemnoi movy. [The role of learning strategies in the process of foreign language learning] *Anhliiska mova ta literature*. 28. 2-3. [in Ukrainian].
2. Hloba L. (2007) Suchasni metody roboty z uchniamy na urokakh inozemnoi movy v konteksti yevropeyskykh standartiv: problemy perekhodu. [Modern methods of working with students in foreign language lessons in the context of European standards: problems of transition] *Vcheni zapysky Kharkivskoho humanitarnoho universytetu «Narodna ukrainska akademiia»*. 13. 96-105. [in Ukrainian.]
3. Konopliasta, S., Sak T. (2010) *Lohopsykhologhiia [Logopsychology]: navch. posib. [textbook]*. Kyiv: Znannia, 293. [in Ukrainian].
4. Kravets O. (2020) *Occupational Safety and Health: navch. posib. [textbook]*. Melitopol. 107. [in Ukrainian].
5. Mudryk, O. (2022) *Osoblyvosti vykorystannia informatsiinykh videotekhnolohii pid chas vyvchennia inozemnoi movy [Peculiarities of using information video technologies in foreign language learning]*. *Pedahohika formuvannia tvorchoi osobystosti u vyshchii i zahalnoosvitnii shkolakh*. 80. 87-91. [in Ukrainian].
6. Turavska, I. (2024) *Formuvannia profesiino-movlennievoi kompetentnosti studentiv medychnykh koledzhiv u protsesi vyvchennia humanitarnykh dystsyplin [Formation of professional and speech competence of medical college students in the process of studying humanitarian disciplines]: dys. d-ra filosofii [dissertation Doctor of Philosophy]*. 372. [in Ukrainian].
7. Shimkiv I. (2015) *Audiyuvania yak vyd inshomovnoi movlennievoi dialnosti [Listening and comprehension as a type of foreign language speech activity]*. *Naukovi zapysky*. 2. 85–90. [in Ukrainian].
8. Hutchinson, T., Waters, A. *English for Specific Purposes: A learning-centred approach*. Cambridge: Cambridge University Press, 1987. 183 p.
9. Pourhosein Gilakjani, A., & Sabouri, N. B. Learners' Listening Comprehension Difficulties in English Language Learning: A Literature Review. *English Language Teaching*. 2016. Vol. 9, № 6. P. 123–133. DOI: 10.5539/elt.v9n6p123.